

Djuravdelningen

Information om djurhälsobesök enligt krav i EU:s djurhälsoförordning samt nationella föreskrifter

Inledning

Detta är en information om reglerna kring djurhälsobesök för vissa fjäderfäanläggningar och kläckerier.

Aktörerna ska se till att de anläggningar som de ansvarar för får djurhälsobesök av en veterinär. Djurhälsobesök är en del av den övervakning av djurhälsa som ska ske enligt EU:s djurhälsoförordning¹.

Denna information syftar till att ge råd och stöd åt aktörer som ska se till att de får djurhälsobesök samt till dem som planerar och utför djurhälsobesök vid vissa anläggningar med fjäderfä och kläckerier.

Djurhälsobesök är inte en del av den offentliga kontrollen. Det som tidigare kallades ”hönshälsokontrollen²” är till följd av lagstiftningens krav nu uppdelat i offentlig kontroll samt djurhälsobesök. Denna information tillsammans med Vägledning för offentlig kontroll av djurhälsa hos vissa fjäderfäanläggningar och kläckerier ersätter den tidigare vägledningen för obligatorisk hälsoövervakning av fjäderfä (hönshälsa)³, vilken utgick från kraven i tidigare lagstiftning.

Vilka anläggningar ska ha djurhälsobesök och hur ofta ska de göras?

I EU:s djurhälsoförordning finns krav på djurhälsobesök men ingen frekvens anges.⁴

I Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:10) om biosäkerhetsåtgärder samt anmälan och övervakning av djursjukdomar och

¹ Artikel 25 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa (”djurhälsolag”).

² Kontroll och övervakning inklusive provtagning vid fjäderfäanläggningar och kläckerier enligt föreskrifterna SJVFS 2010:58, med veterinärt saknummer K20.

³ Kontrollvägledningen finns på webbplatsen Jordbruksverket.se.

⁴ Artikel 25 i förordning (EU) 2016/429.

smittämnen (saknr. K12) finns nationella bestämmelser om minimifrekvens för och innehåll vid djurhälsobesök vid vissa typer av fjäderfäanläggningar och kläckerier.⁵

Tabell 1 Anläggningar som omfattas av nationella krav på djurhälsobesök samt minimifrekvens för dessa:

Typ av anläggning	Frekvens
<ul style="list-style-type: none"> • Godkända kläckerier och fjäderfäanläggningar enligt artikel 94.1 c och d i förordning (EU) 2016/429, det vill säga <ol style="list-style-type: none"> a) Anläggningar från vilka fjäderfän (som inte är avsedda för slakt) eller kläckägg flyttas till en annan medlemsstat, eller b) kläckerier från vilka kläckägg eller fjäderfän flyttas till en annan medlemsstat, samt c) anläggningar som levererar fjäderfä och kläckägg till sådana anläggningar som avses under a och b. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kvartalsvis vid: <ul style="list-style-type: none"> - kläckerier, - anläggningar som håller far- eller morföräldradjur för uppfödning eller kläckäggsproduktion, • årsvis vid anläggningar med fjäderfä för vidmakthållande av stammen av fjädervilt, samt • halvårsvis vid annan anläggning än de ovan.
<ul style="list-style-type: none"> • Anläggningar med höns och kalkoner där avsikten är att samtidigt hålla fler än 1 000 avelsfjäderfän. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kvartalsvis vid anläggningar som håller far- eller morföräldradjur för uppfödning eller kläckäggsproduktion, samt • halvårsvis vid annan anläggning än de ovan.
<ul style="list-style-type: none"> • Kläckerier med en samtidig maximal ruvningskapacitet på fler än 1 000 kläckägg från höns och kalkoner. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kvartalsvis

Vilka anläggningar som är godkända enligt artikel 94.1 c och d i EU:s djurhälsoförordning framgår av en publik lista, se [Jordbruksverket.se](https://jordbruksverket.se).

Vem får utföra djurhälsobesök?

Djurhälsobesöken ska utföras av en veterinär. Det finns inget som hindrar att denna veterinär är anställd på företaget där djurhälsobesök utförs. Veterinären som gör djurhälsobesök behöver inte ha något officiellt förordnande.

⁵ Dessa nationella bestämmelser påminner till stor del om kraven i SJVFS 2010:58 (saknr K20), vilka upphävdes i samband med att SJVFS 2021:10 (saknr K12) ändrades. Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2025.

Hur förbereds och genomförs djurhälsobesöken?

Besöken ska ske vid den bästa tidpunkten under en värp- eller produktionsperiod för att upptäcka aktuella sjukdomar, vilket sammanfaller med den period när äggproduktionen är som högst.

Det är lämpligt att veterinären som anlitas för djurhälsobesök använder någon form av stöd vid djurhälsobesöket för att säkerställa att alla obligatoriska moment utförs. I bilagan till detta informationsdokument finns ett exempel på hur dokumentation kan göras vid djurhälsobesök. Bilagan kan användas som en form av checklista vid genomförandet av djurhälsobesök.

Innehåll vid djurhälsobesök

Djurhälsobesöken ska på en anläggning som omfattas av nationella föreskrifter enligt ovan innefatta följande moment:

1. Genomgång av anläggningens verksamhet och biosäkerhetsåtgärder.
2. Inspektion av fjäderfäna.
3. Undersökning av eventuellt sjukt eller dött fjäderfä.
4. Granskning av att sådan ND-provtagning som avses i 5 kap. SJVFS 2021:10 har ägt rum.
5. Granskning av att provtagningar enligt bilaga 7 i SJVFS 2021:10 har ägt rum,
6. Genomgång av anläggningens journalföring.⁶

Djurhälsobesöken får gärna på frivillig grund även omfatta granskning av att provtagning enligt kraven i förordning (EU) 2019/2035 har ägt rum på godkända anläggningar. Detta är inte ett krav enligt lagstiftningen men det kan vara ett stöd för företagen.

Nedan beskrivs syftet med de olika momenten och vad de innebär.

1. Genomgång av anläggningens verksamhet och biosäkerhetsåtgärder

Veterinären ska vid besöket tillsammans med aktören göra en genomgång av anläggningens verksamhet och biosäkerhetsåtgärder. Biosäkerhetsåtgärderna på anläggningen ska omfatta såväl skötselåtgärder som fysiska åtgärder som finns för att minska risken för att sjukdomar introduceras, utvecklas och sprids. Vid djurhälsobesök ska fokus ligga på vilka biosäkerhetsåtgärder som bedöms

⁶ 4 kap. 6 § SJVFS 2021:10.

lämpliga. Biosäkerhetsåtgärderna ska vara anpassade utifrån verksamheten på den specifika anläggningen.⁷

Syftet med genomgången är att veterinären ska agera bollplank och ge råd till den berörda aktören om biosäkerhet och andra djurhälsofrågor som är relevanta för typen av anläggning och de djurarter och djurkategorier som hålls där.

2. Inspektion av fjäderfäna

Veterinären ska vid besöket inspektera djurens hälsa. Vid kläckerier ska nykläckta kycklingars hälsa inspekteras. Syftet är att minska negativa effekter på djurens hälsa och vid behov vidta de åtgärder som krävs för att förebygga spridning och bekämpa sjukdom.

Veterinären ska även uppmärksamma eventuella tecken på sjukdom i värphöns- och avelsbesättningar, såsom minskning av foder- och vattenintag, äggproduktion, äggskalförändringar, onormal dödlighet, låg kläckbarhet samt låg befruktningsprocent.

En onormal minskad äggproduktion eller onormal dödlighet som det inte går att hitta en förklaring till på plats bör utredas vidare genom att ytterligare prover på djur med avvikande beteende eller utseende eller döda djur sänds in för analys eller för obduktion. Veterinären bör ta kontakt med Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) för att diskutera eventuella sjukdomsmisstankar och förbereda dem på att fler prover kommer att skickas in än de som redan är planerade.

Veterinärer och de som arbetar med obduktions- eller laboratorieverksamhet är skyldiga att anmäla konstaterade fall av vissa djursjukdomar och smittämnen. För en del av dessa sjukdomar och smittämnen gäller anmälningskyldigheten redan vid misstanke. En lista över vilka djursjukdomar och smittämnen som ska anmälas vid misstanke respektive vid konstaterade fall finns i 3 kap 7 § och bilaga 1 SJVFS 2021:10.

3. Undersökning av eventuellt sjukt eller dött fjäderfä

Veterinären ska undersöka sjuka eller döda djur som påträffas vid besöket. Syftet med undersökningen är att det ska klargöras om det finns en smitta som kräver åtgärder eller närmare utredning. Sjuka djur bör avlivas och ett representativt antal av dem bör veterinären obducera på plats.

⁷ För beskrivning av detaljreglerade krav för biosäkerhetsåtgärder i lagstiftningen hänvisas till vägledningen för offentlig kontroll. Kontrollvägledningen finns på webbplatsen [Jordbruksverket.se](https://jordbruksverket.se).

4. Granskning av att sådan provtagning för newcastlesjukevirus som avses i 5 kap. SJVFS 2021:10 har ägt rum

Veterinären ska vid djurhälsobesöket granska att provtagning för newcastlesjukevirus på avelsfjäderfä av arter i ordningen hönsfåglar (*Galliformes*) har ägt rum.

Syften med granskningen är att kunna uppmärksamma aktören på om provtagning inte skett som den ska och ge stöd kring provtagningen i de fall aktören behöver detta. Djurhälsobesöket kan också kombineras med provtagning.

Bestämmelserna i de nationella föreskrifterna kompletterar artikel 41 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 samt artikel 81 och del IV, avsnitt 2, i bilaga V i kommissionens delegerade förordning (EU) 2020/689.

För att upprätthålla status som fri från infektion med Newcastlejukevirus utan vaccinering ska den aktör som ansvarar för verksamhet med avelsfjäderfä av arter i ordningen hönsfåglar (*Galliformes*), se till att serologisk undersökning utförs i enlighet med del IV, avsnitt 1 d i, i bilaga V i kommissionens delegerade förordning (EU) 2020/689.

De aktörer som ansvarar för anläggningar med fjäderfä för vidmakthållande av stammen av fjädervilt, ska se till att provtagningen genomförs i samband med provtagningen för aviär influensa i 6 kap. SJVFS 2021:10.

Prov som tagits ska sändas till SVA för analys. Insändandet ska göras enligt särskilda anvisningar från denna myndighet.

5. Granskning av att provtagningar enligt bilaga 7 till SJVFS 2021:10 har ägt rum

Veterinären ska vid djurhälsobesöket granska att provtagning har skett för att kartlägga förekomst av djursjukdom eller smittämne i den omfattning och på det sätt som framgår av bilaga 7 i SJVFS 2021:10. Bilaga 7 innehåller krav på provtagning för *Salmonella Pullorum*, *Salmonella Gallinarum*, *Mycoplasma gallisepticum*, *Mycoplasma meleagridis* och Egg drop syndrome.

Syftet med granskningen är att kunna uppmärksamma aktören på om provtagning inte skett som den ska och ge stöd kring provtagningen i de fall aktören behöver detta.

6. Genomgång av anläggningens journalföring

En genomgång ska göras av anläggningens journalföring.

Syftet med genomgången är att upptäcka om det finns tecken på ökad sjuklighet eller ökad dödlighet som ger anledning för veterinären att titta närmare på djurhälsan inom hela eller delar av verksamheten.

Dokumentationskrav vid djurhälsobesök

Den veterinär som utför djurhälsobesök på en anläggning som omfattas av nationella föreskrifter enligt ovan ska redovisa resultatet skriftligt till aktören. Redovisningen ska innehålla rekommendationer angående biosäkerhetsåtgärder och behandlingar samt testresultat och andra relevanta uppgifter för anläggningens typ av produktion och storlek.⁸ Ett exempel på hur dokumentationen kan se ut finns i bilagan till denna information.

Det finns inga krav på återrapportering av utförda djurhälsobesök till Jordbruksverket eller annan myndighet.

Jordbruksverkets uppföljning vid offentlig kontroll

Vid offentlig kontroll sker uppföljning av att djurhälsobesök skett med den frekvens och med det innehåll som krävs. På godkända anläggningar utförs kontrollen av officiell veterinär och på uppdrag av Jordbruksverket. Vid offentlig kontroll kommer aktörerna att få visa upp dokumentationen från djurhälsobesöken.

Möjliga undantag från nationella bestämmelser om djurhälsobesök

Anläggningar kan efter beslut från Jordbruksverket undantas från kraven på minimifrekvens för och innehåll i djurhälsobesök om de deltar i ett frivilligt program som innefattar djurhälsobesök som Jordbruksverket bedömer är ändamålsenligt.⁹

Kravet på att vissa anläggningar ska vara godkända

I samband med att EU:s djurhälsoförordning trädde i kraft övergick de anläggningar som ingick i den tidigare så kallade hönshälsokontrollen till att betraktas som godkända enligt EU:s djurhälsoförordning.¹⁰ I praktiken innebär detta sannolikt att fler anläggningar är godkända än de för vilka godkännande krävs enligt EU:s djurhälsoförordning.¹¹ Ett antal anläggningar bedöms ha möjlighet att avsäga sig sitt godkännande, och därmed få en lägre frekvens för offentlig kontroll, utan krav på årlig kontroll utförd av officiell veterinär. Detta gäller anläggningar som varken för ut djur eller kläckägg ur landet eller levererar sådana till en anläggning som förflyttar djur eller kläckägg ut ur landet. Krav på godkännande

⁸ 4 kap. 7 § SJVFS 2021:10.

⁹ 4 kap. 4 § tredje stycket SJVFS 2021:10.

¹⁰ Artikel 279 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsolag").

¹¹ Se artikel 94.1 c och d i förordning (EU) 2016/429.

finns inte heller för anläggningar som enbart flyttar upp till 20 djur eller kläckägg ut ur landet.¹²

Ytterligare information

För information om den offentliga kontroll som görs på anläggningar med fjäderfä hänvisas till Vägledning för offentlig kontroll av djurhälsa hos fjäderfä och kläckägg¹³.

Se även branschorganisationernas plan och riktlinjer, vilka bland annat innehåller branschens krav på biosäkerhetsåtgärder:

- Svensk Fågel – webblänk [Home - Svensk Fågel \(svenskfagel.se\)](http://svenskfagel.se)
- Svenska Ägg – webblänk [Svenska Ägg - Svenska Ägg \(svenskaagg.se\)](http://svenskaagg.se)

Tillämplig lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsolag") (i detta dokument benämnd EU:s djurhälsoförordning)
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:10) om biosäkerhetsåtgärder samt anmälan och övervakning av djursjukdomar och smittämnen (*saknr K12*)
- Kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/2035 av den 28 juni 2019 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 vad gäller bestämmelser om anläggningar som håller landlevande djur och kläckerier samt om spårbarhet för vissa hållna landlevande djur och kläckägg
- Kommissionens delegerade förordning (EU) 2020/689 av den 17 december 2019 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 vad gäller bestämmelser om övervakning, utrotningsprogram och sjukdomsfri status för vissa förtecknade sjukdomar och nya sjukdomar

¹² Se artikel 4 c och d i förordning (EU) 2019/2035.

¹³ Kontrollvägledningen finns på webbplatsen [Jordbruksverket.se](http://jordbruksverket.se).

Bilaga. Exempel på utformning av dokumentation för djurhälsobesök

Dokumentation av djurhälsobesök enligt kraven i 4 kap. SJVFS 2021:10¹⁴

Anläggningens namn och registrerings- och eventuellt godkännandenummer:

Datum för djurhälsobesök:

Veterinär som utfört besöket, inkl veterinärnummer:

Veterinärens telefonnummer:

Närvarande vid besöket:

Moment	Utfört	Kommentar
Genomgång av anläggningens verksamhet och biosäkerhetsåtgärder	Ja ☐ Nej ☐	
Inspektion av fjäderfäna	Ja ☐ Nej ☐	
Undersökning av eventuellt sjukt eller dött fjäderfä	Ja ☐ Nej ☐	
Granskning av att sådan ND-provtagning som avses i 5 kap. SJVFS 2021:10 har ägt rum	Ja ☐ Nej ☐	
Granskning av att provtagningar enligt bilaga 7 till SJVFS 2021:10 har ägt rum	Ja ☐ Nej ☐	
Granskning av att provtagning enligt kraven i förordning (EU) 2019/2035 har ägt rum ¹⁵	Ja ☐ Nej ☐	

¹⁴ Anläggningar med höns och kalkoner där avsikten är att samtidigt hålla fler än 1 000 avelsfjäderfän, kläckerier med höns och kalkoner med en samtidig maximal ruvningskapacitet på fler än 1 000 ägg, samt godkända kläckerier och fjäderfäanläggningar enligt artikel 94.1 c och d i förordning (EU) 2016/429.

¹⁵ Detta behöver inte ingå vid djurhälsobesök men det kan vara ett stöd för företagen

Genomgång av anläggningens journalföring	Ja ☐ Nej ☐	
<i>Eventuella icke obligatoriska moment</i>		

Redovisning för resultatet av djurhälsobesöket
(Redovisningen ska innehålla rekommendationer angående biosäkerhetsåtgärder och behandlingar samt testresultat och andra relevanta uppgifter för anläggningens typ av produktion och storlek.)

Veterinärens underskrift